

Examen VWO

Grieks (nieuwe stijl en oude stijl)

Vorbereidend
Wetenschappelijk
Onderwijs

20 **04**

Tijdvak 2
Woensdag 23 juni
9.00 – 12.00 uur

Tekstboekje

Cassandra, die te horen heeft gekregen dat ze is toegewezen aan Agamemnon, heeft zojuist een uitgelaten bruiloftslied gezongen. Hekabe heeft haar gedrag afgekeurd.

Κασσάνδρα	μη̄τερ, πύκαζε κρᾶτ' ἐμὸν νικηφόρον	353
	καὶ χαῖρε τοῖς ἐμοῖσι βασιλικοῖς γάμοις·	
	καὶ πέμπε, κἄν μὴ τὰμά σοι πρόθυμά γ' ἦ,	355
	ᾧθει βιαίως· εἰ γὰρ ἔστι Λοξίας,	
	Ἐλένης γαμεῖ με δυσχερέστερον γάμον	
	ὁ τῶν Ἀχαιῶν κλεινὸς Ἀγαμέμνων ἄναξ.	
	κτενῶ γὰρ αὐτόν κἄντιπορθήσω δόμους	
	ποινας ἀδελφῶν καὶ πατρὸς λαβοῦσ' ἐμοῦ.	360
	ἀλλ' αὐτ' ἐάσω· πέλεκυν οὐχ ὑμνήσομεν,	
	ὃς ἐς τράχηλον τὸν ἐμὸν εἶσι χᾶτέρων,	
	μητροκτόνους τ' ἀγῶνας, οὓς οὔμοι γάμοι	
	θήσουσιν, οἴκων τ' Ἀτρέως ἀνάστασιν.	
	πόλιν δὲ δεῖξω τήνδε μακαριωτέραν	365
	ἢ τοὺς Ἀχαιοὺς, ἔνθεος μὲν, ἀλλ' ὄμως	
	τοσόνδε γ' ἔξω στήσομαι βακχευμάτων·	
	οἷ διὰ μίαν γυναῖκα καὶ μίαν Κύπριν,	
	θηρῶντες Ἐλένην, μυρίουσ ἀπώλεσαν.	
	ὁ δὲ στρατηγὸς ὁ σοφὸς ἐχθίστων ὑπερ	370
	τὰ φίλτατ' ᾠλεσ', ἠδονὰς τὰς οἴκοθεν	
	τέκνων ἀδελφῶ δούς γυναικὸς οὔνεκα,	
	καὶ ταῦθ' ἐκούσης κοῦ βία λελησμένης.	
	ἐπεὶ δ' ἐπ' ἀκτὰς ἦλυθον Σκαμανδρίουσ,	
	ἔθνησκον, οὐ γῆς ὄρι' ἀποστερούμενοι	375
	οὐδ' ὑψίπυργον πατρίδ'· οὓς δ' Ἄρης ἔλοι,	
	οὐ παῖδας εἶδον, οὐ δάμαρτος ἐν χεροῖν	
	πέπλοις συνεστάλησαν, ἐν ξένη δὲ γῆ	
	κεῖνται. τὰ δ' οἴκοι τοῖσδ' ὄμοι' ἐγίγνετο·	
	χῆραὶ γ' ἔθνησκον, οἱ δ' ἄπαιδες ἐν δόμοις	380
	ἄλλως τέκν' ἐκθρέψαντες· οὐδὲ πρὸς τάφοις	
	ἔσθ' ὅστις αὐτῶν αἶμα γῆ δωρήσεται.	
	ἦ τοῦδ' ἐπαίνου τὸ στράτευμ' ἐπάξιον.	
	σιγᾶν ἄμεινον τᾶσγρά, μηδὲ μοῦσά μοι	
	γένοιτ' ἀοιδὸς ἥτις ὑμνήσει κακά.	385
	Τρῶες δὲ πρῶτον μὲν, τὸ κάλλιστον κλέος,	
	ὑπὲρ πάτρας ἔθνησκον· οὓς δ' ἔλοι δόρυ,	
	νεκροὶ γ' ἐς οἴκους φερόμενοι φίλων ὑπο	

	<p>ἐν γῆ πατρῶα περιβολὰς εἶχον χθονός, χερσὶν περισταλέντες, ὧν ἐχρῆν ὑπο· 390 ὄσοι δὲ μὴ θάνοιεν ἐν μάχῃ Φρυγῶν, ἀεὶ κατ' ἡμᾶρ σὺν δάμαρτι καὶ τέκνοις ῥῶκουν, Ἀχαιοῖς ὧν ἀπῆσαν ἠδοναί. τὰ δ' Ἔκτορός σοι λύπρ' ἄκουσον ὡς ἔχει· δόξας ἀνὴρ ἄριστος οἴχεται θανών, 395 καὶ τοῦτ' Ἀχαιῶν ἴζις ἐξεργάζεται· εἰ δ' ἦσαν οἴκοι, χρηστὸς ὧν ἐλάνθαν' ἄν. Πάρις δ' ἔγημε τὴν Διός· γήμας δὲ μή, σιγώμενον τὸ κῆδος εἶχ' ἄν ἐν δόμοις. φεύγειν μὲν οὖν χρὴ πόλεμον ὅστις εὖ φρονεῖ· 400 εἰ δ' ἐς τόδ' ἔλθοι, στέφανος οὐκ αἰσχρὸς πόλει καλῶς ὀλέσθαι, μὴ καλῶς δὲ δυσκλεές. ὧν οὖνεκ' οὐ χρή, μήτηρ, οἰκτίρειν σε γῆν, οὐ τὰμὰ λέκτρα· τοὺς γὰρ ἐχθίστους ἐμοὶ καὶ σοὶ γάμοισι τοῖς ἐμοῖς διαφθερῶ. 405</p>
Χορός	<p>ὡς ἠδέως κακοῖσιν οἰκειοῖς γελᾷς, μέλπεις θ', ἃ μέλπουσ' οὐ σαφῆ δεῖξεις ἴσως.</p>
Ταλθύβιος	<p>εἰ μή σ' Ἀπόλλων ἐξεβάκχευσεν φρένας, οὐ τὰν ἀμισθὶ τοὺς ἐμοὺς στρατηλάτας τοιαῖσδε φήμαις ἐξέπεμπεσ ἄν χθονός. 410 ἀτὰρ τὰ σεμνὰ καὶ δοκήμασιν σοφὰ οὐδέν τι κρείσσω τῶν τὸ μηδὲν ἦν ἄρα. ὁ γὰρ μέγιστος τῶν Πανελλήνων ἄναξ, Ἄτρέως φίλος παῖς, τῆσδ' ἔρωτ' ἐξαίρετον μαινάδος ὑπέστη· καὶ πένης μὲν εἰμ' ἐγώ, 415 ἀτὰρ λέχος γε τῆσδ' ἄν οὐκ ἠτησάμην. καὶ σοῦ μὲν (οὐ γὰρ ἀρτίας ἔχεις φρένας) Ἄργεϊ' ὀνειδῆ καὶ Φρυγῶν ἐπαινέσεις ἀνέμοις φέρεσθαι παραδίδωμ'· ἔπου δέ μοι πρὸς ναῦς, καλὸν νύμφευμα τῷ στρατηλάτῃ. 420</p>

Euripides, Troades 353-420

Menelaus is op het toneel verschenen om Helena te halen. Helena vraagt Menelaus haar de gelegenheid te geven zichzelf te verdedigen. Menelaus voelt hier niets voor, maar Hekabe vraagt hem Helena die kans te geven. Menelaus geeft toe aan het verzoek van Hekabe.

Ἑλένη	ἴσως με, κἄν εὖ κἄν κακῶς δόξω λέγειν, οὐκ ἀνταμείψῃ πολεμίαν ἠγούμενος.	915
	ἐγὼ δ', ἅ σ' οἶμαι διὰ λόγων ἰόντ' ἐμοῦ κατηγορήσειν, ἀντιθεῖς' ἀμείβομαι τοῖς σοῖσι τὰ μὰ καὶ τὰ σ' αἰτιάματα. πρῶτον μὲν ἀρχὰς ἔτεκεν ἦδε τῶν κακῶν, Πάριν τεκοῦσα· δεύτερον δ' ἀπόλεσεν	920
	Τροίαν τε κἄμ' ὁ πρέσβυς οὐ κτανὼν βρέφος, δαλοῦ πικρὸν μίμημ', Ἀλέξανδρον τότε. ἐνθὲνδε τὰπίλοιπ' ἄκουσον ὡς ἔχει. ἔκρινε τρισσὸν ζεῦγος ὅδε τριῶν θεῶν· καὶ Παλλάδος μὲν ἦν Ἀλεξάνδρω δόσις	925
	Φρυξὶ στρατηγούθ' Ἑλλάδ' ἐξανιστάναι· Ἵρα δ' ὑπέσχετ' Ἀσιάδ' Εὐρώπης θ' ὄρους τυραννίδ' ἔξιν, εἴ σφε κρίνειεν Πάρις· Κύπρις δὲ τοῦμὸν εἶδος ἐκπαγλουμένη δώσειν ὑπέσχετ', εἰ θεὰς ὑπερδράμοι	930
	κάλλει. τὸν ἔνθεν δ' ὡς ἔχει σκέψαι λόγον· νικᾷ Κύπρις θεάς, καὶ τοσόνδ' οὐμοὶ γάμοι ὤνησαν Ἑλλάδ'· οὐ κρατεῖσθ' ἐκ βαρβάρων, οὔτ' ἐς δόρυ σταθέντες, οὐ τυραννίδι. ἃ δ' εὐτύχησεν Ἑλλάς, ὠλόμην ἐγὼ	935
	εὐμορφία πραθεῖσα, κώνειδίζομαι ἐξ ὧν ἐχρῆν με στέφανον ἐπὶ κάρᾳ λαβεῖν. οὔπω με φήσεις αὐτὰ τὰν ποσὶν λέγειν, ὅπως ἀφώρμησ' ἐκ δόμων τῶν σῶν λάθρα. ἦλθ' οὐχὶ μικρὰν θεὸν ἔχων αὐτοῦ μέτα	940
	ὁ τῆσδ' ἀλάστωρ, εἴτ' Ἀλέξανδρον θέλεις ὀνόματι προσφωνεῖν νιν εἴτε καὶ Πάριν· ὄν, ὦ κάκιστε, σοῖσιν ἐν δόμοις λιπὼν Σπάρτης ἀπήρας νηὶ Κρησίαν χθόνα. εἶέν.	
	οὐ σ', ἀλλ' ἐμαντήν τοῦπὶ τῷδ' ἐρήσομαι· τί δὴ φρονοῦσά γ' ἐκ δόμων ἅμ' ἐσπόμην ξένω, προδοῦσα πατρίδα καὶ δόμους ἐμούς;	945

τὴν θεὸν κόλαζε καὶ Διὸς κρείσσων γενοῦ,
δὲ τῶν μὲν ἄλλων δαιμόνων ἔχει κράτος,
κείνης δὲ δοῦλός ἐστι· συγγνώμη δ' ἔμοι. 950
ἔνθεν δ' ἔχοις ἂν εἰς ἔμ' εὐπρεπῆ λόγον·
ἐπεὶ θανῶν γῆς ἦλθ' Ἀλέξανδρος μυχούς,
χρῆν μ', ἠνίκ' οὐκ ἦν θεοπόνητά μου λέχη,
λιποῦσαν οἴκουσ ναῦς ἐπ' Ἀργείων μολεῖν.
ἔσπευδον αὐτὸ τοῦτο· μάρτυρες δέ μοι 955
πύργων πυλωροὶ κάπῳ τειχέων σκοποί,
οἳ πολλάκις μ' ἐφηῦρον ἐξ ἐπάλλξεων
πλεκταῖσιν ἐς γῆν σῶμα κλέπτουσαν τόδε.
βία δ' ὁ καινός μ' οὗτος ἀρπάσας πόσις
Δηίφοβος ἄλοχον εἶχεν ἀκόντων Φρυγῶν. 960
πῶς οὖν ἔτ' ἂν θνήσκοιμ' ἂν ἐνδίκως, πόσι,
πρὸς σοῦ δικαίως, ἦν ὁ μὲν βία γαμεῖ,
τὰ δ' οἴκοθεν κεῖν' ἀντὶ νικητηρίων
πικρῶς ἐδούλωσ'; εἰ δὲ τῶν θεῶν κρατεῖν
βούλη, τὸ χρήζειν ἀμαθές ἐστί σου τόδε. 965

Euripides, Troades 914-965

Samuel Coster, 1644

Tekst 3

Talθύβιος komt na de val van Troje met een bericht van de Grieken naar Hekabe. Hekabe ligt op de grond te treuren, verlangend naar de dood.

Talθύβιος	οὐχ ἦδ' ἄνασσα τῶν πολυχρύσων Φρυγῶν,	492
	οὐχ ἦδε Πριάμου τοῦ μέγ' ὀλβίου δάμαρ;	493
	καὶ νῦν πόλις μὲν πᾶσ' ἀνέστηκεν δορί,	494
	αὐτὴ δὲ δούλη γραυῆς ἅπαις ἐπὶ χθονὶ	495
	κεῖται, κόνει φύρουσα δύστηνον κára.	496
	Ontzettend. Ik ben al een oude man, maar toch hoop ik dat	497
	ik mag sterven voordat ik zo'n vernedering moet doorstaan.	498
	ἀνίστασ', ὦ δύστηνε, καὶ μετάρσιον	499
	πλευρὰν ἔπαιρε καὶ τὸ πάλλευκον κára.	500
Ἑκάβη	ἕα· τίς οὗτος σῶμα τοῦμὸν οὐκ ἐᾷ	501
	κεῖσθαι; τί κινεῖς μ', ὅστις εἶ, λυπουμένην;	502
Talθύβιος	Talθύβιος ἦκω Δαναϊδῶν ὑπηρέτης,	503
	Ἄγαμέμνονος πέμψαντος, ὦ γύναι, μέτα.	504
Ἑκάβη	ὦ φίλτατ', ἄρα κάμ' ἐπισφάζαι τάφῳ	505

	δοκοῦν Ἀχαιοῖς ἦλθες; ὡς φίλ' ἄν λέγοις.	506
	σπεύδωμεν, ἐγκονῶμεν· ἦγοῦ μοι, γέρον.	507
Ταλθύβιος	σὴν παῖδα καταθανοῦσαν ὡς θάψης, γύναι,	508
	ἦκω μεταστείχων σε· πέμπουσιν δέ με	509
	δισσοί τ' Ἀτρεΐδαι καὶ λεῶς Ἀχαιικός.	510
Ἑκάβη	οἴμοι, τί λέξεις; οὐκ ἄρ' ὡς θανουμένους	511
	μετῆλθες ἡμᾶς, ἀλλὰ σημανῶν κακά;	512

Euripides, Hekabe 492-512

Aantekeningen

regel 492	οὐχ' ἦδ' is dit niet
regel 493	οὐχ' ἦδε is dit niet
	μέγα zeer
regel 494	ἀνέστηκεν δορί is door de strijd verwoest
regel 495	δουλή <i>Predicatief vertalen.</i>
regel 496	τὸ κάρα hoofd
regel 499	ἀνίστασ' = ἀνίστασο
	μετάρσιον omhoog
regel 500	τὸ κάρα hoofd
regel 501	ἕα laat me met rust
	τίς οὗτος wie is het die
regel 503	οἱ Δαναΐδαι de Grieken
regel 504	μέτα om u te halen
regel 505	κάμ' ook mij
	κάμ' ἐπισφάξαι τάφῳ <i>Afhankelijk van</i> δοκοῦν Ἀχαιοῖς.
	ἐπέσφαξα <i>Aoristus van</i> ἐπισφάζω
regel 506	δοκοῦν Ἀχαιοῖς omdat de Grieken besloten hebben
	ὡς φίλ' ἄν λέγοις dat zou een aangenaam bericht zijn
regel 508	καταθανοῦσαν = καταθανοῦσαν
	ὡς θάψης <i>Afhankelijk van</i> ἦκω μεταστείχων σε.
regel 509	μεταστείχων om te halen
regel 510	ὁ λεῶς Ἀχαιικός het Griekse leger
regel 511	ὡς θανουμένους om er voor te zorgen dat wij sterven (<i>Hoewel ze het over zichzelf en andere Trojaanse vrouwen heeft, is de uitgang van het participium mannelijk.</i>)
regel 512	μετέρχομαι + <i>accusativus</i> komen naar

Einde